

Genezen en helen

Etymologie, de wetenschap over de herkomst van woorden, laat vaak boeiende dingen zien. In het accent *palliatieve zorg* zit het woord *pallium*, Grieks voor 'mantel'. Is palliatieve zorg dan eigenlijk mantelzorg? Meestal bedoelen we toch iets indringenders en de rijksoverheid omschrijft haar als 'zorg in de laatste levensfase', als iemand ongeneeslijk is.^[1] Wat is de essentie van deze zorg?

Voor het menselijk zieleheil doet het ertoe hoe ons leven begint en hoe we de slot-fase ervaren. Als werker in het perinatale veld ben ik vertrouwd met liefdevolle zorg voor moeder en kind bij de aanvang van hun gedeelde levensweg. Als kind raakte ik jaren geleden onverwacht vertrouwd met liefdevolle zorg voor wat uiteindelijk mijn vaders slotetappe bleek te zijn.

Onlangs stuitte ik op een album met teksten en foto's van zijn laatste maanden in 2004. Wegens een vrije plek op de wachtlijst werd hij ineens opgeroepen voor een hartoperatie. De datum viel in onze gezinsvakantie. Ik aarzelde: gaan of thuisblijven? Hij glimlachte: 'Geniet ervan, puk! Zo nodig ben je zo terug!' Het was helaas nodig. Wekenlang stond ik hem, samen met zijn vrouw, terzijde in de hartkliniek. Met onze mantel van diepe liefde omringden we hem, wetende dat de dood nabij was. We wisselden elkaar 's nachts af om zijn ongemak te verlichten. Het was een mirakel: hij knapte op en mocht naar huis! Hij zei het zonder onze toegewijde zorg nooit te hebben kunnen volhouden. Onze liefde en nabijheid hadden heling gebracht voor zijn in angst verkerende ziel.^[2]

Anders dan gehoopt was de genezing echter niet voltooid. Na tien dankbare, heilige dagen thuis moest hij wegens complicaties opnieuw worden opgenomen. Het grootste deel van de drie weken die volgden, was hij gesedeerd. We waakten dag aan dag bij hem en weken nauwelijks van zijn zijde. Opnieuw omringden we hem met onze mantel der liefde. Toch kwam die gevreesde conclusie: geen genezing meer moge-

'hoe kun je ziele rust vinden, emotioneel helen, ook als je fysiek niet meer kunt genezen?'

lijk. We gaven toestemming voor het beëindigen van de zorg en hielden zijn handen vast terwijl de beademingsondersteuning wegviel. We zorgden er tot het einde voor dat hij niet alleen was, dat hij zich in al zijn kwetsbare menselijkheid gezien en bemind kon voelen en in vrede kon overgaan.^[3]

Zo'n 'ongeneeslijk'-diagnose kan zich ook in een veel eerder stadium voordoen, als iemand nog een onbepaalde tijd van leven voor zich heeft. Misschien doemen er in die fase vragen op als 'waarom ik?' en 'waarom nu al?', vragen die veel verdriet en verzet kunnen losmaken.

Hoe kun je ziele rust vinden, emotioneel helen, ook als je fysiek niet meer kunt genezen? Hoe kun je liefdevol de verbinding met je ware Zelf hervinden? Genezen, vrij zijn van ziekte, gaat niet per se samen met helen, diepe innerlijke rust ervaren.

Er zijn in essentie drie scenario's: je kunt genezen zonder te helen, je kunt helen zonder te genezen, en idealiter brengt heling genezing. Dat laatste is wonder-schoon. Het is lang niet altijd mogelijk, maar het kan, het gebeurt, en het is zorg in optima forma: van palliatief naar curatief. Zo'n transformatie vraagt veel moed, vertrouwen en compassie.

Van welke uitkomst dan ook vind ik heling echter de rijkste en meest betekenisvolle voor alle betrokkenen.

En over etymologie gesproken: wist je dat *helen* en *heil* dezelfde oorsprong hebben als heilig? Helen in de palliatieve fase, ook als je niet geneest... een heilig proces! ■

BRONVERMELDING:

1. Rijksoverheid. (z.d.). *Palliatieve zorg*. Geraadpleegd op 12 mei 2025, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/palliatieve-zorg>
2. Kalanithi, P. (2016) *When Breath Becomes Air. What Makes Life Worth Living in the Face of Death?* Vintage/Penguin Random House UK.
3. Gawande, A. (2015) *Being Mortal. Illness, Medicine, and What Matters in the End*. Welcome Collection.